

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ»

Обов'язкова загальна
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки на
2022- 2023 навчальний рік. Протокол
від «29» серпня 2022 року № 2

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Культура безпеки»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Поняття "Культура безпеки" вперше з'явилося у 1986 році в процесі аналізу причин і наслідків Чорнобильської аварії, проведеного Міжнародним агентством з атомної енергії. Було визнано, що саме відсутність культури безпеки стала однією з причин трагедії. На сьогодні склалося розуміння того, що категорія «культура безпеки» повинна бути застосована не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів, але і до кожної людини окремо та суспільства в цілому. ..

Дисципліна " Культура безпеки " передбачає вивчення загальних питань безпеки життєдіяльності з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів за та майбутньої професійної діяльності випускників відповідно до освітньо-професійної програми - туризм. В освітньо-професійній програмі дисципліна "Культура безпеки" відноситься до обов'язкових загальних компонент і є актуальною для підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм». Дисципліна спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань, способів діяльності, цінностей, норм, правил безпеки, основна функція яких – формування і розвиток готовності до профілактики та мінімізації шкідливих та небезпечних чинників навколишнього середовища і забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах культури безпеки.

Інформація про науково-педагогічного працівника.

Загальна інформація	Малько Олександр Дмитрович, старший викладач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат військових наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 304. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	malko_ad@ukr.net
Наукові інтереси*	Прогнозування та оцінка техногенної безпеки. Імплементція міжнародних стандартів у сферу охорони праці
Професійні здібності*	Професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Зроблено 5 доповідей на наукових конференціях, опублікована 1 стаття

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на

сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 304. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо

Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців необхідного рівня знань та умінь з правових й організаційних питань охорони праці, а також активної життєвої позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників відносно результатів трудової діяльності; формування відповідальності за особисту і колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

В освітньо-професійній програмі дисципліна займає важливе місце для формування інтегральних і загальних компетентностей у сфері туристичної діяльності і є однією із дисциплін, яка безпосередньо спрямована на оволодіння здобувачами практичними вміннями, що базуються на широко аспектному підході до забезпечення нормативно-правової, організаційно-розпорядчої діяльності у сфері туризму.

Передумови для вивчення дисципліни

Українська мова (за професійним спрямуванням), філософія, історія та культура України, історія економічних вчень, психологія, правознавство, екологія, краєзнавство, країнознавство та географія туризму, інформаційні системи та технології в туристичній галузі, туризму, підготовка з надання домедичної допомоги.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Рік підготовки	2
Семестр	4
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
- лекції (годин)	4
- практичні заняття (годин)	2
- самостійна робота (годин)	84
- контрольна робота (годин)*	
- підсумковий контроль	диференційований залік

* час виконання контрольної роботи входить в бюджет часу самостійної роботи.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми - туризм, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	ПР21.
Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях	ПР22.
Дисциплінарні результати навчання	ДР
Виявляти характер основних небезпек та вплив їх чинників у навколишньому середовищі, сценарії можливого їх розвитку і можливий їх вплив на життя і здоров'я людини.	ДР01
Визначати методи мінімізації впливу шкідливих і небезпечних чинників навколишнього середовища на життя і здоров'я людини та способи забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.	ДР02

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та фахові)	ЗК, ФК
Прагнення до збереження навколишнього середовища.	ЗК05
Очікувані компетентності з дисципліни.	ОК
Здатність приймати рішення в межах своїх повноважень щодо прогнозування ризику виникнення та розвитку небезпек та надзвичайних ситуацій, особистого захисту та захисту персоналу, матеріальних та культурних цінностей в умовах їх виникнення.	ОК01
Здатність визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань забезпечення особистої і колективної безпеки.	ОК02
Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.	ФК23

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1.1. Загальні засади культури безпеки життєдіяльності.

Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки. Правові і наукові засади безпеки життєдіяльності. Безпека життєдіяльності, як галузь знань і навчальна дисципліна: основні поняття та визначення. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Безпека в галузі туризму. Небезпеки, їх види та властивості. Небезпеки у сфері туристичної діяльності. Методичні підходи до оцінки небезпек. Ризик, як оцінка небезпек. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем. Людина, як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище». Загальна характеристика

техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини.

Тема 1.2. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини.

Фактори небезпек у навколишньому середовищі та їх класифікація. Загальна характеристика впливу фізичних факторів небезпек. Характеристика впливу хімічних, біологічних, психологічних факторів небезпек у навколишньому середовищі. Фактори небезпек у туристичній сфері.

МОДУЛЬ 2. НЕБЕЗПЕКИ У НАВКОЛИШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ВІД ЇХ ВПЛИВУ.

Тема 2.1 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу.

Види та загальні властивості природних небезпек. Фактори ураження природних небезпек. Характеристика основних видів природних небезпек та їх впливу на життєдіяльність людини. Регіональний комплекс природних небезпек та основні заходи захисту від їх впливу.

Техногенні небезпеки: їх види, джерела, наслідки та передумови виникнення. Фактори ураження техногенних небезпек. Аварії та їх класифікація. Характеристика аварій. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки. Нещасні випадки в техногенному середовищі. Заходи захисту від техногенних небезпек.

Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек. Тероризм, його характерні риси, схожість та відміни з диверсійними діями. Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту. Основні види небезпек у туристичній діяльності.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма				
	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
лекції		практ. (семінар.) заняття	самост. робота	модульна контроль на робота	
4 - й семестр					
Модуль 1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності					
Тема 1.1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності	30	2		28	
Тема 1.2 Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини.	10			10	
Разом за модулем 1	40	2		38	
Модуль 2 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту					

від їх впливу					
Тема 2.1 Небезпеки у навколишньому середовищі та основні заходи захисту від їх впливу	40	2	2	36	
Індивідуальне завдання (контрольна робота)	10			10	
Разом за модулем 2	50	2	2	46	
Разом	90	4	2	84	

*Час виконання контрольної роботи входить в бюджет часу самостійної роботи

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількіст
		годин
1.	Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту.	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика контрольних робіт.

1. Загальні засади та аксіоми безпеки життєдіяльності.
2. Небезпеки у навколишньому середовищі та їх загальна характеристика
3. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини
4. Система «людина – навколишнє середовище» та її складові.
5. Людина як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище»
6. Ризик і його види. Методи визначення ризику.
7. Регіональний комплекс природних загроз та їх вплив на життєдіяльність населення.
8. Комплекс заходів із запобігання та організація дій щодо усунення негативних наслідків небезпек природного характеру.
9. Основні види техногенних небезпек у навколишньому середовищі та їх характеристика.
10. Вплив факторів техногенних небезпек на середовище мешкання людини та основні заходи захисту від їх вплив
11. Вплив факторів соціально-політичних небезпек на життєдіяльність людини
12. Правила поведінки умовах загрози і скоєння терористичного акту

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік; стандартизовані тести; презентації результатів виконаних завдань; реферати.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться:

у формі відповіді на заняттях, фронтального та індивідуального опитування, перевірки домашніх контрольних завдань

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
лекції	2	10	20
Разом за модуль			20
лекції	1	10	10
практичні заняття	2	10	20
Разом за модуль 2			30
I, Разом за поточний контроль			50

II. Індивідуальне завдання (контрольна робота)	30
III. Підсумковий контроль (диференційований залік)	-
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи	100
IV. Участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо*.	20

* Бали за участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо плюсується до балів за поточний і підсумковий контроль з таким розрахунком, щоб сумарна кількість балів не перевищувала 100.

Поточний контроль.

Під час поточного оцінювання знань здобувачів на лекції оцінюється:

- ступінь володіння навчальним матеріалом;
- самостійне та аргументоване трактування теоретичних положень;

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на лекції (оцінюється від 0 до 10 балів):

- *10 балів* – здобувач був присутній на лекції і впевнено володіє її змістом;
- *8 балів* - здобувач був присутній на лекції і володіє її змістом;
- *6 балів* - здобувач не був присутній на лекції і володіє її змістом
- *4 бали* - здобувач був присутній на лекції і слабо володіє її змістом;
- *2 бали* - здобувач не був присутній на лекції, але дещо володіє її змістом;
- *0 балів* - здобувач не був присутній на лекції і не володіє її змістом

Під час поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті оцінюється:

- ступінь володіння навчальним матеріалом;
- самостійне та аргументоване застосування теоретичних положень для вирішення практичних завдань;
- правильність вирішення практичних і тестових завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичному занятті (оцінюється від 0 до 10 балів):

- *10 балів* – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, аргументовано застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і правильно їх вирішує;
- *8 балів* – здобувач володіє навчальним матеріалом та застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і правильно їх вирішує;
- *6 балів* – здобувач володіє навчальним матеріалом і застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і їх вирішує з помилками;
- *4 бали* здобувач слабо володіє навчальним матеріалом але застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і їх вирішує з помилками;
- *2 бали* – здобувач не володіє навчальним матеріалом але застосовує теоретичні положення для вирішення практичних завдань і їх вирішує з помилками;

- 0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання і не може вирішити практичне завдання

Під час поточного оцінювання індивідуальних завдань (контрольних робіт) враховується:

- вміння чітко і повно викласти результати виконання індивідуального завдання;

- степінь і повнота використання інформаційної і нормативно-правової бази;

- повнота, глибина і обґрунтованість розкриття питань індивідуального завдання;

- обґрунтованість висновків

Критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів (контрольних робіт) (оцінюється від 0 до 20 балів):

- 20 балів – контрольна робота здобувачем виконана в повному обсязі, на основі проведених досліджень та повністю виконані вимоги до її оформлення;

- 15 балів – контрольна робота здобувачем виконана в повному обсязі, на основі проведених досліджень, але не повно виконані вимоги до її оформлення

- 10 балів – контрольна робота здобувачем виконана, але не повно виконані вимоги до її оформлення;

- 5 балів – контрольна робота здобувачем виконана не в повному обсязі, і не повно виконані вимоги до її оформлення

- 0 балів – завдання, передбачене для контрольної роботи, здобувачем не виконане.

Підсумковий контроль.

Проводиться у формі диференційованого заліку за результатами накопичення балів за поточний контроль, виконання контрольної роботи та відповіді на питання, які визначені до заліку. За умов проведення занять в дистанційній формі, залік може проводитися в системі OPEN-test2. Результати підсумкового контролю доводяться до відома здобувачів вищої освіти викладачем на завершальному занятті з дисципліни.

Підсумкова оцінка за залік формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача вищої освіти впродовж екзаменаційної сесії;

- за результатами виконання контрольної роботи;

- підсумкового контролю успішності здобувача вищої освіти за результатами складання заліку.

До уваги можуть братись *додаткові обов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність* здобувача вищої освіти.

Політика викладання навчальної дисципліни

Під час навчальних занять, які відбуваються під час екзаменаційної сесії, здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись певних дисциплінарних правил:

- не можна шуміти, відволікатися самому і відволікати інших товаришів від занять розмовами, іграми й іншими справами, що не стосуються заняття;
- якщо здобувачу вищої освіти необхідно вийти з аудиторії, то він повинен попросити дозволу у викладача, піднявши руку;
- здобувач вищої освіти має право ставити питання викладачу, якщо не зрозумів матеріал під час пояснення;
- здобувач вищої освіти має право в коректній формі обстоювати свій погляд і свої переконання при обговоренні різних спірних і неоднозначних питань;
- тактовною поведінкою створювати сприятливу дієву атмосферу;
- бути уважним, стриманим, зрівноваженим. При бажанні відповісти на поставлене питання слід підняти руку та дочекатися дозволу викладача. Не перебивати викладача, відповідь здобувача вищої освіти, не заважати підказками;
- забороняється користуватися мобільним зв'язком.

За умов пропуску занять здобувачем вищої освіти, несвоєчасного виконання ним контрольної роботи, викладачем встановлюються терміни відпрацювання пропусків занять, повторної здачі контрольної роботи, терміни ліквідації інших заборгованостей та відсоток зниження оцінки.

Повторне складання заліку з дисципліни «Культура безпеки» допускається не більше двох разів. Після цього кафедральна комісія дає оцінку можливості та доцільності продовження навчання студента.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності з боку здобувачів вищої освіти є:

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації (шпаргалки, мікронавушники, пристрої мобільного зв'язку, планшети тощо), крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Артем'єв С.Р., Малько О.Д. Шароватова О.П. Культура безпеки: навчальний посібник, Част. 1. Харків, НУЦЗ України, 2020, 172 с. URL:

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11323>

2. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>.

3. Особливості системи „Безпека життєдіяльності людини” як об’єкта управління / А. М. Полежаєв, Є. В. Карманний, О. Д. Малько // Системи обробки інформації. — 2012. — № 3. — С. 245-247. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6781>.

4. Малько О.Д., Шароватова О.П. Застосування інтерактивних методів навчання при вивченні дисципліни «Культура безпеки». Матеріали ХХ міжвузовської конференції «Експертні оцінки учебного процесса». Харків, Народная українська Академія - 2018. С.66-69. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7829>

5. Малько О.Д., Шароватова О.П., Цимбал Б.М. Запровадження сучасних технологій навчання в процес викладання безпекознавчих дисциплін. Сучасні педагогічні технології в освіті : зб. наук.-метод. праць / за ред. Р.П. Мигуценка, Ю.І. Панфілова. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – с.57. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7405>

6. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / С. О. Ковжого, О. Д. Малько, А. М. Полежаєв ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 224 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8120>.

7. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>

8. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни "Безпека життєдіяльності" Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". / уклад. О. Д. Малько, В.А. Молодцов, А.Ф. Лазутський - Х. : Право, 2012. - 86 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7924>.

9. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.; за ред. Є.П. Желібо — [6-те вид.]. — К.: Каравела, 2008. — 344 с.

10. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. / Лапін Віктор Миколайович /— [6-те вид.], перероб. і доп. — К.: Знання, 2007. — 332 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

2. Освітньо-професійна програма за спеціальністю 242 «Туризм», галузі знань 24 «Сфера обслуговування»

3. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua>.

4. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua>.

5. Рада національної безпеки і оборони України. URL: Міністерство охорони здоров'я України. - Режим доступу: URL: <http://www.moz.gov.ua>.

6. Гендерний інформаційно-аналітичний центр. URL: <http://krona.org.ua/story.html>.

Розробник - Олександр МАЛЬКО

старший викладач кафедри ОП та ТЕБ
кандидат військових наук, доцент